

บทที่ ๔

ระบบเสียงภาษาละเวือะบ้านอมพาย

๔.๑ โครงสร้างคำ

คำในภาษาละเวือะบ้านอมพายมีทั้งคำพยางค์เดียว ซึ่งเป็นคำที่มีแต่พยางค์หลัก และคำ ๒ พยางค์ ซึ่งเป็นคำที่ประกอบด้วยพยางค์แรกที่เป็นพยางค์รอง และพยางค์หลังที่เป็นพยางค์หลัก ซึ่งจะได้รับการลงเสียงหนักเสมอ เช่นเดียวกับภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ และบ้านช่างหม้อ จากคำศัพท์จำนวน ๑,๐๐๐ คำที่ใช้ในการวิเคราะห์ระบบเสียงของภาษาละเวือะบ้านอมพาย พบว่าโครงสร้างของคำในภาษาละเวือะบ้านอมพายมีลักษณะซึ่งเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้คือ

(CV(C)) . 'C(C) (C)V(V) (V) (C)

เมื่อพิจารณาสูตรโครงสร้างคำข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของคำในภาษาละเวือะบ้านอมพายจะเหมือนกันทุกประการ กับโครงสร้างของคำในภาษาละเวือะบ้านช่างหม้อ แต่แตกต่างกันกับโครงสร้างของคำในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋ จากสูตรโครงสร้างคำข้างต้น สามารถแยกออกเห็นโครงสร้างของคำแบบต่าง ๆ ได้ ๓๔ แบบดังต่อไปนี้

คำพยางค์เดียว

CV	:	/de/	"หวาน"
CVV	:	/mau/	"เงิน"
CVVV	:	/hiəu/	"ไป เดิน"
CVC	:	/cak/	"กวาง"

CVVC	:	/maus/	"จมูก"
CVVVC	:	/riəup/	"แห"
CCV	:	/pre/	"ลูกเห็บ"
CCVV	:	/phrɛə/	"มะพร้าว"
CCVVV	:	/hmiəu/	"เพื่อน"
CCVC	:	/proc/	"ปีก"
CCVVC	:	/gluət/	"หลอด"
CCCV	:	/mbri/	"ทำกับข้าว"
CCCVV	:	/mbluə/	"ปิ่น, ละเอียด"
CCVCV	:	/mbroc/	"พริก"
CCCVVC	:	/mblaun/	"สันเท้า"

คำ ๒ พยางค์

CV.'CV	:	/sa'ŋi/	"สีเหลือง"
CV.'CVV	:	/sə'ŋai/	"ไกล"
CV.'CVVV	:	/sə'ʔiəu/	"อุ้น"
CV.'CVC	:	/sa'taʔ/	"หาง"
CV.'CVVC	:	/la'ʔaus/	"น้ำมัน"
CV.'CVVVC	:	/sə'ʔiəum/	"เน่า"
CV.'CCV	:	/tə'kro/	"ดอกเอื้องชนิดหนึ่ง"
CV.'CCVV	:	/lə'phluə/	"วงข้าง"
CV.'CCVVV	:	/la'hniəu/	"จิ้งเหลน"
CV.'CCVC	:	/sa'ʔŋaʔ/	"สะอาด"
CV.'CCVVC	:	/sə'ʔməi'k/	"สกปรก"
CVC.'CV	:	/sən'da/	"หิ้ง"
CVC.'CVV	:	/lən'diə/	"ไฟแช็ค"
CVC.'CVC	:	/ləm'bom/	"ปาก"

CVC.'CVVC	:	/ləŋ'glɔic/	"ข้อนีว"
CVC.'CCV	:	/səŋ'glɑ/	"ช่องเพดาน"
CVC.'CCVV	:	/səŋ'glɔi/	"คิดถึง"
CVC.'CCVC	:	/ləŋ'gles/	"หกสิบ"
CVC.'CCVVC	:	/kəŋ'griəs/	"นอกชาน"

จากข้อมูลไม่พบคำพยางค์เดี่ยวที่มีโครงสร้างแบบ CCVVVC, CCCVVVC, CCCVVVC และคำ ๒ พยางค์ที่มีโครงสร้าง ๑๗ แบบต่อไปนี้ คือ CV.'CCVVC, CV.'CCCV, CV.'CCCWV, CV.'CCCWV, CV.'CCCVC, CV.'CCCVC, CV.'CCCVC, CV.'CCCVC, CVC.'CVVV, CVC.'CVVC, CVC.'CCVV, CVC.'CCVV, CVC.'CCVV, CVC.'CCCV, CVC.'CCCV, CVC.'CCCVV, CVC.'CCCVV, CVC.'CCCV, CVC.'CCCV และ CVC.'CCCV

๔.๒ โครงสร้างพยางค์

พยางค์ในภาษาละเวือะบ้านอมพายมี ๒ ประเภท คือ พยางค์รองและพยางค์หลัก เช่นเดียวกับในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และบ้านช่างหม้อ

ก. พยางค์รอง โครงสร้างของพยางค์รองในภาษาละเวือะบ้านอมพายมีลักษณะเหมือนกันกับโครงสร้างของพยางค์รองในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่ และบ้านช่างหม้อ คือ CV(C) ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น ๒ แบบคือ CV และ CVC หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้นในพยางค์รองได้มี ๘ หน่วยเสียง ได้แก่ /p t k ʔ m s l r/ หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายในพยางค์รองได้มี ๓ หน่วยเสียง คือ /m n ŋ/ ส่วนหน่วยเสียงสระที่สามารถปรากฏในพยางค์รองได้มี ๓ หน่วยเสียง คือ /i ɔ a/ (ดูรายละเอียดเรื่องการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในพยางค์รองในตารางที่ ๒๔ หน้า ๒๑๓) ตัวอย่าง เช่น

CV	:	/p <u>i</u> ' laum/	"ข้าว"
		/ʔ <u>ə</u> ' phi ʔ/	"เสื่อ"
		/k <u>a</u> ' seh/	"ข้างล่าง"
CVC	:	/ʔ <u>am</u> ' buət/	"น้ำตา"
		/ʔ <u>an</u> ' dum/	"หน้าตัก"
		/l <u>əŋ</u> ' guəŋ/	"หมอน"

ข. พยางค์หลัก โครงสร้างของพยางค์หลักในภาษาละเวือะบ้านอมพาย มีลักษณะเหมือนกันกับโครงสร้างพยางค์หลักในภาษาละเวือะบ้านข้างหม้อ แต่แตกต่างกันกับโครงสร้างของพยางค์หลักในภาษาละเวือะบ้านป่าแป้ คือ C (C) (C) V (V) (V) (C)

จากสูตรข้างต้นนี้ สามารถแยกออกเป็นโครงสร้างของพยางค์หลักแบบต่าง ๆ ได้ ๑๕ แบบ (ดูรายละเอียด หน้า ๑๖๗) หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏในพยางค์หลักได้ คือหน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง ๒๔ หน่วยเสียงในภาษาละเวือะบ้านอมพาย ซึ่งจากจำนวนนี้มีเพียง ๑๑ หน่วยเสียงเท่านั้นที่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ (ดูรายละเอียดในเรื่องระบบพยัญชนะ หน้า ๑๗๑) และหน่วยเสียงสระที่สามารถปรากฏในพยางค์หลักได้ คือหน่วยเสียงสระทั้งหมดในภาษานี้ ซึ่งมีจำนวน ๑๔ หน่วยเสียง (ดูรายละเอียดเรื่องระบบสระ หน้า ๑๘๖-๒๑๑)

เมื่อพิจารณาดูการปรากฏร่วมกันของพยางค์รองและพยางค์หลักจากข้อมูลทั้งหมดแล้วพบว่าพยัญชนะท้ายนาสิกในพยางค์ร่อนั้นจะเป็นเสียงซึ่งเกิดที่ฐานกรณเดียวกันกับพยัญชนะต้นกักก้อง ในพยางค์หลักเสมอ นอกจากนี้ยังพบว่าพยางค์หลักซึ่งมีพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๓ เสียง (CCC) นั้นจะไม่ปรากฏร่วมกับพยางค์รองแบบใดเลย จะเป็นคำพยางค์เดี่ยวเสมอ

๔.๓ ระบบพยัญชนะ

ระบบพยัญชนะของภาษาละเวือะบ้านอมพายประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะ และพยัญชนะควบกล้ำซึ่งเกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะ เช่นเดียวกับระบบ

พยัญชนะของภาษาละเวอะบ้านป่าแแป้และบ้านช่างหม้อ รายนละเขียนเกี่ยวกับระบบพยัญชนะของภาษาละเวอะบ้านอมพายมีดังต่อไปนี้

ก. หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาละเวอะบ้านอมพายมีจำนวนทั้งหมด ๒๔ หน่วยเสียง

ดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้ คือ

คุณลักษณะของเสียง		ฐาน-กรณ์		ริมฝีปาก	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
		มี	ไม่มี					
เสียงกัก	ไม่ก้อง	ไม่มี						
		กลุ่มลม		p	t	c	k	?
	ก้อง	มีกลุ่มลม		ph	th	ch	kh	
เสียงนาสิก	ก้อง			b	d	ɟ	g	
เสียงเสียดแทรก	ไม่ก้อง			f	s			h
เสียงต่อเนือง	ก้อง			w	l	j		
					r			

ภาพที่ ๒๑ แผนภูมิแสดงหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาละเวอะบ้านอมพาย

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง ๒๔ หน่วยเสียงสามารถปรากฏเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ได้แต่มีเพียง ๑๑ หน่วยเสียงเท่านั้นที่สามารถปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายของพยางค์ได้คือ /p t c k ? m n ɟ s h/ หน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมดมีสี่ลักษณะและการแจกแจงดังต่อไปนี้

๑. เสียงกัก

มี ๑๓ หน่วยเสียง ได้แก่ /p t c k ʔ ph th ch kh b d ʒ g/ ซึ่งสามารถแบ่งตามลักษณะออกได้เป็น ๓ ชุดคือ เสียงกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม, เสียงกัก-ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม และ เสียงกัก-ก้อง

๑.๑ เสียงกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม

มี ๕ หน่วยเสียง คือ /p t c k ʔ/ ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายของพยางค์

/p/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [p-] และ [-pʰ] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[p-] เสียงพยัญชนะระ เบิด-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม - ริมฝีปาก ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์

[-pʰ] เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-ริมฝีปาก ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะท้ายของพยางค์

หน่วยเสียง /p/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-e, -e, -o, -ai, -ui, -oi, -uo, -au, -ieu, -ɔp, -at, -ɔic, -ək, -ak, -iək, -auk, -əʔ, -aʔ, -uʔ, -oʔ, -ɔʔ, -em, -ɔm, -aum, -en, -on, -ɔn, -uən, -aun, -on, -ain, -an, -on, -əs, -as, -uəs, -aus, -eh, -oh, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/piəu/	"ป็น"
	/paun/	"ส"
	/pas/	"กวาด"
เป็นพยัญชนะท้าย	/pɔp/	"ตุม"
	/kap/	"คาง"
	/ʔaup/	"ข้าวสุก"

/t/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [t-] และ [-t'] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[t-] เสียงพยัญชนะระ เปิด-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-ปุ่มเหงือก ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์

[-t'] เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-ปุ่มเหงือก ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะท้ายของพยางค์

หน่วยเสียง /t/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-v, -vɪ, -au, -iəu, -ep, -ɛp, -it, -ət, -ut, -aut, -vɪc, -ak, -ok, -vɪk, -əɪk, -uək, -auk, -eʔ, -aʔ, -oʔ, -vʔ, -iəʔ, -im, -am, -om, -vɪm, -aim, -aip, -aŋ, -oŋ, -vɪŋ, -es, -as, -aus, -oh, -vɪh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๕ และ ๓๗-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๒๑-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/tɛp/	"หมัด"
	/tɛʔ/	"มือ ดิน"
	/tuək/	"ใหญ่"
เป็นพยัญชนะท้าย	/kat/	"หนาม"
	/khiət/	"กัก"
	/sut/	"มุ้ง"

/tʃ/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [tʃ-] และ [-tʃ'] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

^๑ ดูรายละเอียดการวิเคราะห์หน่วยเสียงกัก เพดานแข็งส่วนหน้า /c/ /ch/ และ /ʃ/ หน้า ๔๔-๔๖.

[tɛ-] เสียงพยัญชนะกักเสียดแทรก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-เพดานแข็งส่วนหน้า
ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์

[-ɛʔ] เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-เพดานแข็งส่วนหน้า ปรากฏ
เมื่อเป็นพยัญชนะท้ายของพยางค์

หน่วยเสียง /c/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-e, -ɛ,
-ai, -iə, -uə, -au, -aup, -iəup, -aut, -ak, -uk, -iək, -iʔ, -aʔ,
-oʔ, -am, -eŋ, -uəŋ, -es, -uəs, -eh, -oh, -aih/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑,
๓๓-๓๕ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๓๒-๒๓๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/cuəŋ/	"ละ เมือ"
	/coh/	"ชวน"
	/caup/	"สวม ใส่"
เป็นพยัญชนะท้าย	/ʔaic/	"นอน"
	/pəic/	"ถอด"
	/leic/	"หม"

/k/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [k-] และ [-kʔ] การปรากฏของ
เสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[k-] เสียงพยัญชนะระ เกิด-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-เพดานอ่อน ปรากฏเมื่อเป็น
พยัญชนะต้นของพยางค์

[-kʔ] เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-ไม่มีกลุ่มลม-เพดานอ่อน ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะ
ท้ายของพยางค์

หน่วยเสียง /k/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -ɔ,
-ɔi, -uə, -au, -ap, -aip, -əip, -aup, -ət, -at, -ɔt, -oc, -ɔic, -ak,

-ok, -ɔk, -auk, -aʔ, -oʔ, -ɔʔ, -am, -um, -om, -ən, -un, -uən, -ain, -aŋ, -auŋ, -əs, -ah, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/kɔ/	"แข็ง"
	/kɔic/	"ร้อน"
	/kɔʔ/	"ตัว (น.)"
เป็นพยัญชนะท้าย	/piək/	"ดวง"
	/cak/	"กว้าง"
	/kɔk/	"เรียก"

/ʔ/ : เสียงพยัญชนะกัก-เส้นเสียง [ʔ] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ɛ, -a, -o, -ɔi, -uə, -iəu, -ɛp, -aip, -aup, -it, -aut, -oc, -eic, -aic, -ak, -ok, -iək, -ɛʔ, -ɔʔ, -auʔ, -um, -om, -aum, -iəum, -on, -eip, -ain, -aŋ, -oŋ, -iəŋ, -ɔs, -aus, -eh, -ɛh, -ɔh, -aih/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๔ และ ๓๗-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๒๑-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/ʔɔi/	"พี่สาว"
	/ʔiək/	"พี่ชาย"
	/ʔeip/	"กลับ"
เป็นพยัญชนะท้าย	/ʔɔʔ/	"ไม้ไผ่"
	/rə'pɔʔ/	"ฝาก"
	/sa'taʔ/	"ทาง"

๑.๒ เสียงกัก-ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม

มี ๔ หน่วยเสียง คือ /ph th ch kh/ ทั้ง ๔ หน่วยเสียงสามารถปรากฏเป็นได้เฉพาะพยัญชนะต้นของพยางค์เท่านั้น

/ph/ : เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม-ริมฝีปาก [p^h] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -a, -u, -ui, -it, -it, -uic, -ak, -uk, -ok, -uək, -i?, -e?, -u?, -o?, -iə?, -um, -iəm, -aum, -iəum, -in, -ɔn, -iən, -iəp, -on, -iəŋ, -is, -iəs, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/phui/	"คน (น.)"
/phon/	"ห้า"
/phis/	"ชน (ก.)"

/th/ : เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม-ปุ่มเหงือก [t^h] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -u, -o, -ui, -iə, -iə, -up, -iəp, -iət, -ək, -əik, -iək, -iək, -uək, -i?, -u?, -o?, -um, -om, -iəm, -in, -iən, -uən, -in, -on, -iəŋ, -ɔh, -iəh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑ ๓๓-๓๔ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๗-๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/thiə/	"ดกกไม้"
/thi?/	"หนึ่ง"
/thuək/	"ถาด"

/ch/ : เสียงพยัญชนะกักเสียดแทรก - ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม-เพดานแข็งส่วนหน้า [tʃ^h] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iə, -iə, -ut, -iət, -iəc, -ik, -ok, -iək, -auk, -i?, -e?, -um, -iəm, -iən, -in, -iŋ, -on, -uən, -aun, -is, -ih, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/chuəŋ/	"เท่า"
/choh/	"ชาย"
/chis/	"เหลือ"

/kh/ : เสียงพยัญชนะกัก-ไม่ก้อง-มีกลุ่มลม-เพดานอ่อน [k^h] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ai, -ui, -uəp, -it, -it, -iət, -uət, -wic, -ok, -eʔ, -oʔ, -vʔ, -iəʔ, -uəʔ, -um, -vŋ, -oŋ, -iəŋ, -iəh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๖, ๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๒๐, ๒๒๖, ๒๒๘) ตัวอย่างเช่น

/khiət/	"กัด"
/khoic/	"ล้าง (หน้า)"
/khoʔ/	"ต้นไม้"

๑.๓ เสียงกัก ก้อง

มี ๔ หน่วยเสียง คือ /b d ʒ g/ ทั้ง ๔ หน่วยเสียงสามารถปรากฏเป็นได้เฉพาะพยัญชนะต้นของพยางค์เท่านั้น

/b/ : เสียงพยัญชนะกัก-ก้อง-ริมฝีปาก [b] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ui, -uə, -uət, -ak, -uk, -vək, -iək, -uək, -om, -oŋ, -eih/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑, ๓๓, ๓๕, ๓๘, ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕, ๒๑๗, ๒๑๘, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/bui/	"ไกว"
/lə'vək/	"งอ"
/buət/	"เข็ด"

/d/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [d] และ [ᵀd] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[d] เสียงพยัญชนะกัก-ก้อง-ปุ่มเหงือก ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลักในคำ ๒ พยางค์

[ᵀd] เสียงพยัญชนะกัก-ก้อง-ปุ่มเหงือก ซึ่งมีเสียงพยัญชนะนาสิกที่มีฐาน-กรณเดียวกันนำมาข้างหน้า ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นในคำพยางค์เดียว

หน่วยเสียง /d/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -e, -a, -u, -o, -ɔ, -ai, -ɔi, -iə, -iə, -uə, -iəp, -ut, -oc, -ak, -iək, -iʔ, -eʔ, -aʔ, -oʔ, -iəʔ, -um, -om, -ɔm, -iəum, -eip, -oŋ, -ɔŋ, -iəŋ, -aŋ, -oh, -ɔh, -iəh/ (ดูตารางที่ ๒๙-๓๕, ๓๗-๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๒๑-๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

- /diə/ "ปลิง"
- /sən'diʔ/ "ใกล้"
- /doŋ/ "หม้อ"

/ʒ/ : เสียงพยัญชนะกักเสียดแทรก-ก้อง-เพดานแข็งส่วนหน้า ซึ่งมีเสียงพยัญชนะนาสิกที่มีฐาน-กรณเดียวกันนำมาข้างหน้า [ᵀdʒ] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-au, -aup, -iʔ, -ɔʔ, -aim, -en, -iəŋ, -ih/ (ดูตารางที่ ๒๙-๓๐, ๓๔-๓๖, ๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๘-๒๒๐, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

- /ʒau/ "ข้าม"
- /ʒiʔ/ "ต้นสน"
- /ʒaim/ "แหวน"

/g/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [g] และ [ŋ] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[g] เสียงพยัญชนะกัก-ก้อง-เพดานอ่อน ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์หลักในคำ ๒ พยางค์

[ŋ] เสียงพยัญชนะกัก-ก้อง-เพดานอ่อน ซึ่งมีเสียงพยัญชนะนาสิกที่มีฐาน-กรณ์เดียวกันนำมาข้างหน้า ปรากฏเมื่อเป็นพยัญชนะต้นในคำพยางค์เดียว

หน่วยเสียง /g/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-v, -ui, -oi, -uo, -iəp, -at, -oʔ, -əɪn, -on, -ain, -iəŋ, -uəŋ, -iəs, -aus, -vəh/ (ดูตารางที่ ๒๘-๓๑, ๓๔ และ ๓๖-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๘, ๒๒๐-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/gəʔ/ "ก่อนนี้"

/gəi/ "กึ่งท่า"

/ləŋ'gəŋ/ "หมอน"

๒. เสียงนาสิก

มี ๔ หน่วยเสียง คือ /m n ŋ/ เป็นเสียงก้องทั้งหมด ทั้ง ๔ หน่วยเสียงเป็นได้ทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายของพยางค์

/m/ : เสียงพยัญชนะนาสิก-ก้อง-ริมฝีปาก [m] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -a, -iə, -uə, -au, -aic, -vic, -ak, -uk, -vək, -əɪk, -iʔ, -aʔ, -oʔ, -iəʔ, -vəm, -əɪn, -uən, -aun, -in, -on, -ein, -ain, -vŋ, -əs, -vəs, -aus, -əh, -ah/ (ดูตารางที่ ๒๘ ๓๓-๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/sa'ma/	"ปลุก"
	/maic/	"สวย ดี"
	/maus/	"จุก"
เป็นพยัญชนะท้าย	/tom/	"ไข่"
	/ʔiəum/	"เค็ม"
	/ʔaim/	"แหวน"

/n/ : เสียงพยัญชนะนาสิก-ก้อง-ปุ่มเหงือก [n] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -a, -ei, -ai, -at, -ak, -ok, -auk, -eʔ, -oʔ, -am, -aum, -iəum, -əin, -uən, -in, -on/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑, ๓๓-๓๖ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕, ๒๑๗-๒๒๐, ๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/sa'nat/	"บิน"
	/niəum/	"ปี จริง"
	/non/	"เมล็ด"
เป็นพยัญชนะท้าย	/chiən/	"หนัก"
	/kuən/	"จุก"
	/nak əin/	"ขนุน"

/ŋ/ : เสียงพยัญชนะนาสิก-ก้อง-เพดานแข็งส่วนหน้า [ŋ] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -i, -u, -uə, -ap, -iat, -iak, -iʔ, -uʔ, -oʔ, -iəʔ, -um, -iam, -on, -ias/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๕, ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๑๙, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/lə'ŋi/	"เหงือก"
	/ŋoʔ/	"คีม"
	/ŋiəs/	"หัวเราะ"

เป็นพยัญชนะท้าย	/ʔeɪŋ/	"กลับ"
	/təɪŋ/	"ทอผ้า"
	/chɪŋ/	"เย็น"

/ŋ/ : เสียงพยัญชนะนาสิก-ก้อง-เพดานอ่อน [ŋ] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -a, -u, -o, -ɔ, -ai, -uə, -au, -ieu, -əit, -uət, -aic, -ok, -iək, -iʔ, -aʔ, -aum, -oŋ, -ɔŋ, -uəs/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๕ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕-๒๑๙, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/ŋɔ/	"ไฟ"
	/ŋok/	"คอ"
	/ŋaum/	"ฝั่ง"
เป็นพยัญชนะท้าย	/təiŋ/	"ต้ม"
	/khɪəŋ/	"หนู"
	/ŋoŋ/	"เช่า"

๓. เสียงเสียดแทรก

มี ๓ หน่วยเสียง คือ /f s h/ เป็นเสียงไม่ก้องทั้งหมด หน่วยเสียง /f/ สามารถเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ได้อย่างเดียว ส่วนหน่วยเสียง /s/ และ /h/ สามารถเป็นได้ทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายของพยางค์

/f/ : เสียงพยัญชนะเสียดแทรก-ไม่ก้อง-ริมฝีปาก-ฟัน [f] หน่วยเสียงนี้จากข้อมูลทั้งหมดพบปรากฏในคำเพียง ๔ คำเท่านั้น ซึ่งปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-u, -iəʔ, -iŋ, -auh/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๔, ๓๗ และ ๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๘, ๒๒๑, ๒๒๓) ตัวอย่าง เช่น

/ta'fu/	"ต่างหู"
/fɪəʔ/	"สิง"

/fiŋ/	"สริง"
/fauh/	"ดินปืน"

/s/ : เสียงพยัญชนะเสียดแทรก-ไม่ก้อง-ไม่เหงือก [s] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-o, -uo, -ep, -op, -aup, -at, -ut, -ot, -oit, -aic, -ak, -uok, -eʔ, -eʔ, -aʔ, -oʔ, -oʔ, -ioʔ, -em, -om, -om, -aim, -aum, -eɪŋ, -aɪŋ, -aŋ, -oŋ, -uon, -as, -os, -eh, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๕ และ ๓๗-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๑-๒๒๕) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/suək/	"ซู"
	/som/	"กิน"
	/saŋ/	"ข้าง"
เป็นพยัญชนะท้าย	/chis/	"เกสือ"
	/pas/	"กวาด"
	/sos/	"ถ่าน"

/h/ : เสียงพยัญชนะเสียดแทรก-ไม่ก้อง-เส้นเสียง [h] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้คือ /-e, -e, -o, -io, -au, -ieu, -op, -it, -ut, -oc, -aic, -oic, -ak, -ok, -auk, -aʔ, -am, -om, -aum, -on, -oɪŋ, -aun, -aɪŋ, -oɪŋ, -on, -ioŋ, -aun, -auh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๕ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๒๒, ๒๒๕) ตัวอย่างเช่น

เป็นพยัญชนะต้น	/hau/	"ฮ่าม อาเซียน"
	/hok/	"ตาก"
	/həɪŋ/	"มาก"

เป็นพยัญชนะท้าย	/poh/	"เปิด"
	/soh/	"ปลุก"
	/fauh/	"ดินปืน"

๔. เสียงต่อเนื่อง^๑

มี ๔ หน่วยเสียง คือ /w l r j/ เป็นเสียงก้องทั้งหมด ทั้ง ๔ หน่วยเสียง เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ได้อย่างเดียว

/w/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [w] และ [ɰ] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบอิสระในตำแหน่งพยัญชนะต้นของพยางค์

[w] เสียงพยัญชนะเปิด - ก้อง - ริมฝีปาก - เพดานอ่อน

[ɰ] เสียงพยัญชนะเปิด - ก้อง - ริมฝีปาก - ฟัน

หน่วยเสียง /w/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-e, -ε, -u, -ia, -it, -iat, -aic, -iac, -iak, -iək, -eʔ, -oʔ, -iəʔ, -om, -ien, -oŋ, -iəŋ, -iəh/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๖, ๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕-๒๒๐, ๒๒๓, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/ʔə'we/	"กางเกง"
/wiək/	"ห้อง"
/wom/	"หมวก"

/l/ : เสียงพยัญชนะต่อเนื่อง (เสียงข้างลิ้น) - ก้อง - ปุ่มเหงือก [l] หน่วยเสียงนี้ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-w, -ai, -wi, -ia, -iə, -au, -ap,

^๑ ดูรายละเอียดการตีความเรื่องเสียงต่อเนื่อง หน้า ๕๖-๕๗

-ɔp, -iəup, -aut, -eic, -aic, -ak, -ok, -ɔk, -iək, -aʔ, -oʔ, -ɔʔ,
 -ɔm, -eim, -aum, -ɛn, -ɔn, -uən, -aip, -iəp, -əŋ, -aŋ, -ɔŋ, -əiŋ,
 -iəŋ, -ɛs, -əs, -uəs, -eih, -aih/ (ดูตารางที่ ๒๔-๔๐ หน้า ๒๒๓-๒๒๔)
 ตัวอย่างเช่น

- /la'loi/ "มะขาม"
- /liəup/ "ท้วม"
- /ləim/ "เหี่ยว"

/r/ : เสียงพยัญชนะต่อเนื่อง (เสียงร่ว)-ก้อง-ปุ่มเหงือก [r] หน่วยเสียงนี้
 สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-o, -oi, -uo, -op, -aip, -iəup,
 -əit, -uət, -eic, -ak, -əik, -iək, -auk, -aʔ, -ɔʔ, -ɛm, -eim, -iəum,
 -oŋ, -iəŋ, -es, -əs, -aus, -oh, -oih/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๕ และ ๓๘-๔๐
 หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๒๓-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

- /raip/ "หญ้า"
- /riəup/ "แห"
- /reim/ "ปลวก"

/j/ : เสียงพยัญชนะต่อเนื่อง (เสียงเปิด)-ก้อง-เพดานแข็ง [j] หน่วยเสียงนี้
 สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iə, -uo, -ip, -iəp, -uək, -oʔ,
 -iəʔ, -um, -iəm, -oŋ, -uh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๐, ๓๓-๓๕, ๓๘ และ ๔๐ หน้า
 ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

- /juək/ "ยก"
- /jum/ "ตาย"
- /joŋ/ "จี้"

เมื่อพิจารณาการแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาละเวอะบ้านอมพาย ทั้ง ๒๔ หน่วยเสียงที่กล่าวมาข้างต้น ได้พบว่าหน่วยเสียงพยัญชนะที่มีการปรากฏ มากที่สุด คือหน่วยเสียงพยัญชนะ /p/ ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะที่มีการปรากฏ น้อยที่สุด คือ หน่วยเสียงพยัญชนะ /f/

ข. พยัญชนะควบกล้ำ

พยัญชนะควบกล้ำในภาษาละเวอะบ้านอมพายมีจำนวนทั้งหมด ๒๗ เสียง แบ่งออกเป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง ๒๕ เสียงและพยัญชนะควบกล้ำ ๓ เสียง ๒ เสียง พยัญชนะควบกล้ำทั้งหมดเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ได้อย่างเดียว

๑. พยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง

เกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะ ๒ หน่วยเสียงเป็น C_1 C_2 หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็น C_1 ได้ มี ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /p ph b k kh g ? m h/ ส่วนหน่วยเสียงที่สามารถปรากฏเป็น C_2 ได้ มี ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /b m n ŋ l r j/ การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะเป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง สามารถแจกแจงได้ดังตารางต่อไปนี้

$c_1 \backslash c_2$	b	m	n	ɲ	ŋ	l	r	j
p	-	-	-	-	-	+	±	-
ph	-	-	-	-	-	+	+	-
b	-	-	-	-	-	+	-	-
k	-	-	-	-	-	+	+	-
kh	-	-	-	-	-	+	+	-
g	-	-	-	-	-	+	+	-
ʔ	-	+	+	+	+	+	+	+
m	+	-	-	-	-	-	-	-
ɲ	-	+	+	+	+	+	+	-

ตารางที่ ๒๗ แสดงการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะ เป็นพยัญชนะ
ควบกล้ำ ๒ เสียงในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่าภาษาละเวือะบ้านอมพายมีพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง
ทั้งหมดจำนวน ๒๕ เสียง ได้แก่ /pl pr phl phr bl kl kr kh1 kh2 gl
gr ʔm ʔn ʔɲ ʔŋ ʔl ʔr ʔj mb hm hn hp hŋ hl hr/ สัทลักษณะ
และการแจกแจงของพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียงทั้งหมดมีดังนี้

๑.๑ พยัญชนะควบกล้ำ /mb/

โดยสัทลักษณะคือ เสียงพยัญชนะกัก ก้อง ริมฝีปาก ซึ่งมีเสียงพยัญชนะนาสิก
ที่มีฐาน-กรณ์เดียวกันนำมาข้างหน้า [^mb] แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้เสียงพยัญชนะนี้เป็นพยัญชนะ

ควบกล้ำ ๒ เสียง ซึ่งเกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะ /m/ และ /b/ เช่นเดียวกับในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ และบ้านข้างหม้อ^๑

พยัญชนะควบกล้ำ /mb/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-o, -ai, -ie, -au, -et, -eic, -ok, -əik, -uək, -oʔ, -em, -in, -ip, -aŋ, -oŋ, -ieŋ, -iəŋ, -aŋŋ, -eih/ (ดูตารางที่ ๒๘, ๓๑-๓๔ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/mbie/	"ส้ม"
/mbok/	"สุ"
/mbip/	"โคลน"

๑.๒ พยัญชนะควบกล้ำ /pl phl bl kl kh l gl/

เกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะกัก /p ph b k kh g/ กับหน่วยเสียงพยัญชนะต่อเนื่อง /l/ เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง /pl phl bl kl kh l gl/ ตามลำดับ

/pl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ai, -ak, -uk, -ok, -eʔ, -oʔ, -aum, -oŋ, -aŋŋ, -ah, -oh/ (ดูตารางที่ ๒๘, ๓๓-๓๔, ๓๘, และ ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๑๙, ๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/pluk plak/	"ฟ้าแลบ"
/plok ploh/	"นกชุก"
/plaum/	"தாக"

^๑ ดูรายละเอียดเรื่องการวิเคราะห์พยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง /mb/ ในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋ หน้า ๖๑-๖๓.

/phl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iə, -uə, -ik, -ok, -oʔ, -aŋ, -iəs/ (ดูตารางที่ ๒๙, ๓๓-๓๔ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/lə'phluə/	"วงช้าง"
/phloʔ/	"พลุ"
/phlies/	"ทอก"

/bl/ พยัญชนะควบกล้ำเสียงนี้จากข้อมูลทั้งหมดพบในคำเพียง ๑ คำเท่านั้น ซึ่งปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลัง /-iə/ (ดูตารางที่ ๒๙ หน้า ๒๑๓) คือ

/(kuən)blie/	"ชายหนุ่ม"
--------------	------------

/kl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -eip, -et, -aic, -iək, -eʔ, -oʔ, -ɔm, -aum, -əɪn, -aun, -oŋ, -eip, -aŋ, -oŋ, -ɔŋ, -iəŋ/ (ดูตารางที่ ๒๙-๓๔ หน้า ๒๑๓-๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/kleip/	"ป่า"
/klaic/	"เร็ว"
/kloŋ/	"ห้วย"

/khl/ พยัญชนะควบกล้ำเสียงนี้จากข้อมูลทั้งหมดพบในคำเพียง ๒ คำเท่านั้น ซึ่งปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลัง /-iək, -in/ (ดูตารางที่ ๓๓ และ ๓๖ หน้า ๒๑๗; ๒๒๐) คือ

/khlɪək/	"เสีย"
/khlɪn/	"เคืองตา"

/gl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -oi, -au, -uət, -wic, -iək, -uək, -oʔ, -iəŋ, -es/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๔ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๑๘, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/səŋ'gloi/	"คิดถึง"
/gloʔ/	"ปลัก"
/gliəŋ/	"แรง"

๑.๓ พยัญชนะควบกล้ำ /pr phr kr khr gr/

เกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะกัก /p ph k kh g/ กับหน่วยเสียงพยัญชนะต่อเนื่อง /r/ เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง /pr phr kr khr gr/ ตามลำดับ

/pr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-e, -oc, -ak, -auk, -eʔ, -om, -aim, -aŋ, -iəŋ, -es, -əs/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๒-๓๔ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๖-๒๑๘, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/pre/	"ลูกเห็บ"
/preʔ/	"เผ็ด"
/praŋ/	"หลังคา"

/phr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iə, -eʔ, -uʔ, -iəʔ, -om/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๔-๓๕ หน้า ๒๑๓, ๒๑๘-๒๑๙) ตัวอย่างเช่น

/phriə/	"มะพร้าว"
/phruʔ/	"ผ้าหม"
/phrom/	"ประชุม"

/kr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -o, -au, -ɔɪc, -ak, -auk, -aʔ, -ɔʔ, -am, -om, -ɔiŋ, -oŋ, -auŋ, -es, -oh, -eɪh/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๒-๓๕ และ ๓๗-๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๑๕, ๒๒๑-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/kraʔ/ "ทาง ถนน"

/kram/ "ขยะ"

/kres/ "หมี"

/khr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ai, -op, -oʔ, -um, -on, -əiŋ, -iəŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๐, ๓๔-๓๕ และ ๓๗-๓๘ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๔-๒๑๕, ๒๒๑-๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/khrai/ "ทองคำ"

/khrəʔ/ "ไหม"

/khrəiŋ/ "เสื่อผ้า"

/gr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ai, -oʔ, -um, -en, -uŋ, -oŋ, -auŋ, -iəʃ/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๔-๓๖ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/grum/ "ข้างใต้"

/gron/ "หาม"

/kaŋ'griəʃ/ "นอกชาน"

๑.๔ พยัญชนะควบกล้ำ /ʔm ʔn ʔŋ ʔl ʔr ʔj/

ลักษณะของพยัญชนะควบกล้ำชุดนี้ คือเสียงพยัญชนะนาสิก และเสียงพยัญชนะ
ต่อเนื่อง ซึ่งมีเสียงเส้นเสียง-กักน้ำมาข้างหน้า [ʔm ʔn ʔŋ ʔl ʔr ʔj]

แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้เสียงพยัญชนะชุดนี้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง ซึ่งเกิดจากการปรากฏ
ร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะกัก /ʔ/ กับหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก /m n ŋ ɲ/ และ
หน่วยเสียงพยัญชนะต่อเนื่อง /l r j/ ตามลำดับ เพื่อให้มีจำนวนหน่วยเสียงน้อยลง
เช่นเดียวกับในภาษาละเวือะบ้านป่าแป๋และบ้านข้างหม้อ

/ʔm/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ε, -a, -u, -o, -ai,
-oi, -ieu, -aut, -wic, -ak, -ok, -əik, -iək, -auk, -aʔ, -wʔ, -aim,
-on, -oip, -aŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๕ และ ๓๗-๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๑๕,
๒๒๑-๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/ʔma/	"ไร่"
/ʔməik/	"ข้าว"
/sa'ʔmop/	"ดาว"

/ʔn/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ei, -ai, -ak, -iʔ,
-eʔ, -εʔ, -aʔ, -um, -aip, -on, -wŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๓-๓๕ และ ๓๗-๓๘
หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๑๙, ๒๒๑-๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/ʔnak ʔnei/	"(นั่ง) ดิง"
/ʔnaʔ/	"เปรี้ยว"
/ʔnum/	"กัม"

/ʔŋ/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-uo, -it, -uic, -on/
(ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๒ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๔-๒๑๖, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/ʔŋuo/	"สิ้น"
/ʔŋit/	"ดับ"
/ʔŋuic/	"เมา"

/ʔŋ/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -ai, -uə, -ɔt, -ak, -aʔ, -ɔʔ, -ɔŋ, -iəŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑, ๓๓-๓๔, ๓๖ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/ʔŋai/	"นัยน์ตา"
/ʔŋɔt/	"พง"
/ʔŋiəŋ/	"สั้น"

/ʔl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ɛ, -i, -a, -ai, -iə, -eip, -it, -ɔic, -eip, -ɔip, -aŋ, -ɔs/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๒ และ ๓๗-๓๘ หน้า ๒๑๓-๒๑๖, ๒๑๑-๒๑๓) ตัวอย่างเช่น

/ʔlai/	"กระรอก"
/ʔleip/	"นาน"
/ʔlɔs/	"ตั้ง"

/ʔr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ɛ, -auk, -oʔ, -ɛŋ, -ɔŋ, -əiŋ, -as, -ɔs/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๓-๓๔, ๓๖ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/ʔre/	"หน้าผาก"
/ʔroʔ/	"ลึก"
/ʔrɔs/	"ตัว"

/ʔj/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iə, -ɛŋ, -oŋ, -uəŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/ʔjɿə/	"ยา"
/ʔjɛŋ/	"ดูบ"
/ʔjuəŋ/	"หมู่บ้าน"

๑.๕ พยัญชนะควบกล้ำ /hm hn hp hŋ hl hr/

ลักษณะของพยัญชนะควบกล้ำชุดนี้คือ เสียงพยัญชนะนาสิกไม่ก้องและเสียงพยัญชนะต่อเนื่องไม่ก้อง [m n ŋ l r] แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ทำให้เสียงพยัญชนะชุดนี้เป็นพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง ซึ่งเกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก /h/ กับหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก /m n ŋ/ และหน่วยเสียงพยัญชนะต่อเนื่อง /l r/ ตามลำดับ เพื่อให้จำนวนหน่วยเสียงลดลงเช่นเดียวกับในภาษาละเวอะบ้านป่าแป๋และบ้านช่างหม้อ

/hm/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-a, -iəu, -ɛt, -at, -əit, -aic, -uʔ, -oʔ, -wʔ, -aim, -ɛn, -aun, -aip, -wŋ, -ws/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๒, ๓๔-๓๕ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕-๒๑๖, ๒๑๘-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

i	/hmiəu/	"เพื่อน"
	/hmaic/	"ทราย"
	/hmwŋ/	"ไต้ยีน"

/hn/ พยัญชนะควบกล้ำเสียงนี้จากข้อมูลทั้งหมดพบในคำ ๓ คำเท่านั้น ซึ่งปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-iəu, -am, -aŋ/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๕ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

	/la'hniəu/	"จังหวัดเลน"
	/hnam/	"เสียด"
	/hnaŋ/	"สร้อยคอ"

/hŋ/ พยัญชนะควบกล้ำเสียงนี้จากข้อมูลทั้งหมดพบในคำเพียง ๑ คำเท่านั้น ซึ่งปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลัง /-i/ (ดูตารางที่ ๒๙ หน้า ๒๑๓) คือ

/hŋi/ "หย่อน"

/hŋ/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-e, -a, -au, -ap, -aut, -iak, -w?, -aŋ/ (ดูตารางที่ ๒๙-๓๑, ๓๓-๓๔ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/hŋe/ "ตั้งกรรม"

/hŋap/ "ทาว"

/hŋw?/ "ข้าวเปลือก"

/hl/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-w, -at, -aut, -eic, -auk, -e?, -a?, -w?, -uən, -wŋ, -aŋ -oh/ (ดูตารางที่ ๒๙, ๓๑-๓๔, ๓๖, ๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕-๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/hlat/ "กลัว"

/hla?/ "ไข่ม"

/hluən/ "ร้อน"

/hr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-ei, -ak, -am, -en, -aŋ/ (ดูตารางที่ ๒๙, ๓๓, ๓๕-๓๖ และ ๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๗, ๒๑๙-๒๒๐, ๒๒๒) ตัวอย่างเช่น

/hrei/ "บาง"

/hrak/ "รก"

/hraŋ/ "เขี้ยว"

๒. พยัญชนะควบกล้ำ ๓ เสียง

เกิดจากการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงพยัญชนะ ๓ หน่วยเสียง เป็น C₁C₂C₃ หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็น C₁ ได้ คือหน่วยเสียง /m/ หน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็น C₂ ได้ คือหน่วยเสียง /b/ และหน่วยเสียงพยัญชนะที่สามารถปรากฏเป็น C₃ ได้มี ๒ หน่วยเสียงคือ /l/ และ /r/ สรุปแล้วพยัญชนะควบกล้ำ ๓ เสียงในภาษาละเวอะบ้านอมพายมีจำนวน ๒ เสียง คือ /mb/ และ /mbr/

/mb/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-uo, -up, -iep, -oit, -ak, -aun, -oŋ, -oiŋ, -aunŋ, -ah, -iəh/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓, ๓๔ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

- /mblup mbliep/ "กระพริบตา"
- /mblonŋ/ "ไผ"
- /mblak/ "ค้างคาว"

/mbr/ สามารถปรากฏร่วมกับพยางค์ส่วนหลังต่อไปนี้ คือ /-i, -a, -et, -ot, -oc, -aic, -ak, -e?, -a?, -o?, -aunŋ, -onŋ, -oiŋŋ, -oŋŋ, -is/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑-๓๕ และ ๓๗-๓๘ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕-๒๑๘, ๒๒๑-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

- /mbroc/ "พริก"
- /mbrəʔ/ "ขโมย"
- /mbronŋ/ "ม้า"

เมื่อพิจารณาการแจกแจงของพยัญชนะควบกล้ำทั้ง ๒๗ เสียงในภาษาละเวอะบ้านอมพายที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว พบว่าพยัญชนะควบกล้ำที่มีการปรากฏ มากที่สุดคือพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง /mb/ และ /ʔm/ ส่วนพยัญชนะควบกล้ำที่มีการปรากฏ น้อยที่สุด

คือพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง /bl/ และ /hp/ ซึ่งพบเพียงเสียงละ ๑ คำเท่านั้น จากข้อมูลทั้งหมด

๔.๔ ระบบสระ

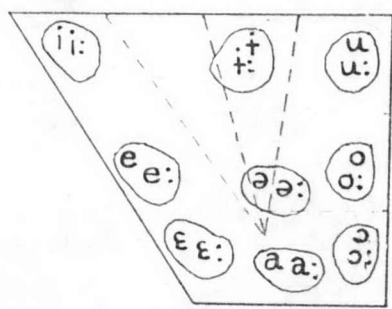
ระบบสระของภาษาละเวีอะบ้านอมพายประกอบด้วยหน่วยเสียงสระเดี่ยวและหน่วยเสียงสระประสมรวมทั้งหมดจำนวน ๑๔ หน่วยเสียง ความสั้น-ยาวของเสียงสระไม่มีนัยสำคัญในภาษา เพราะสามารถกำหนดได้จากพยัญชนะท้ายของพยางค์เช่นเดียวกันกับในภาษาละเวีอะบ้านป่าแป๋และบ้านช่างหม้อ รายละเอียดเกี่ยวกับระบบสระของภาษาละเวีอะบ้านอมพายมีดังต่อไปนี้

ก. หน่วยเสียงสระเดี่ยว

หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาละเวีอะบ้านอมพายมีจำนวน ๘ หน่วยเสียง ได้แก่

i	ɨ	u
e	ə	o
ɛ	a	ɔ

หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้ง ๘ หน่วยเสียงในภาษาละเวีอะบ้านอมพายนี้ เมื่อเทียบกับสัญลักษณ์กับสระหลักแล้ว มีความแตกต่างกันดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

หน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาละเวอะบ้านอมพายมีสี่ลักษณะและการแจกแจง

ดังต่อไปนี้

/i/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [i[˥]] และ [i:˥] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[i[˥]] เสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๑ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก หรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก เส้นเสียง

[i:˥] เสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๑ ปรากฏในพยางค์เปิด หรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรกไม่เหงือก

หน่วยเสียงสระ /i/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบคู่ต่อไปนี้ คือ /t c ? ph th ch kh d j m n ŋ f h w j mb ?n ?l mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t ? ŋ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๔, ๓๗ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๘, ๒๒๑, ๒๒๓-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/sa'ŋi/	"สี่เหลือง"
/thi?/	"หนึ่ง"
/chis/	"เกลือ"

/e/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [e[˥]] และ [e:˥] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[e[˥]] เสียงสระกึ่งปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะต่ำกว่าสระหลักเสียงที่ ๒ ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก หรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก เส้นเสียง

[e: >] เสียงสระกึ่งปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลัก เสียงที่ ๒ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์เปิด หรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรกไม่เหงือก

หน่วยเสียงสระ /e/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบคู่ไปนี้ คือ /p t c ? ph ch kh d n s h w r pl kl pr phr kr gr ?n hl mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t ? n ɲ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๔, ๓๖ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/de/ "หวาน"

/se?/ "เทา"

/sə'ceŋ/ "จิง"

/e/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียงคือ [e[˥]] และ [e: >] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[e[˥]] เสียงสระกึ่งเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่าสระหลัก เสียงที่ ๓ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก หรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรกเส้นเสียง

[e: >] เสียงสระกึ่งเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลัก เสียงที่ ๓ ปรากฏในพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกักหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่เหงือก

หน่วยเสียงสระ /e/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบคู่ไปนี้ คือ /p t c k ? j m s h w l r mb kl gl pr ?m ?n ?l ?r ?j hm hɲ hr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t ? m n ɲ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๔-๓๖, และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๘-๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๔)

ตัวอย่างเช่น

/ʔɛ/	"ไก"
/lɔ'sɛp/	"กระซิบ"
/res/	"ราก"

/ɨ/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [ɨ^v>] และ [ɨ:^v>] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[ɨ^v>] เสียงสระปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๑๗ ปรากฏในพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก

[ɨ:^v>] เสียงสระปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่าและหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๑๗ ปรากฏในพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก

หน่วยเสียงสระ /ɨ/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบคู่ไปนี่คือ /t ph th ch kh n ŋ mb phi khl ʔŋ ʔl hŋ mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /t k m n ŋ s/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๑, ๓๓, ๓๕-๓๖ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓, ๒๑๕, ๒๑๗, ๒๑๘-๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/hɨi/	"หย่อน"
/chɨk/	"นา"
/phis/	"ชน (ก.)"

/ə/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียงคือ [ə^h] และ [ə:^h] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[๑^๑] เสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะสูงกว่าสระหลักเสียงที่ ๒๑ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก

[๑:^๑] เสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะสูงกว่าสระหลักเสียงที่ ๒๑ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก

หน่วยเสียงสระ /๑/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t k m h l pr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /t k ? n ŋ s/ (ดูตารางที่ ๓๑ , ๓๓-๓๔, ๓๖ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๔, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/lak tət/	"ทางโน้น"
/rə'pən/	"ผู้หญิง"
/kəs/	"หุง"

/a/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [a^๑] และ [a:^๑] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[a^๑] เสียงสระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะสูงกว่าและสูงกว่าสระหลักเสียงที่ ๔ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกักหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก เส้นเสียง

[a:^๑] เสียงสระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะสูงกว่าและสูงกว่าสระหลักเสียงที่ ๔ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์เปิดหรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก เส้นเสียง

หน่วยเสียงสระ /a/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ

/p t c k ? ph b d g m n ŋ s h l r mb pl phl

kl gl pr kr ?m ?n ?ŋ ?l ?r hm hn hŋ hl hr mbl mbr/

และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t k ʔ m ŋ s h/ (ดูตาราง
ที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๕ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๑๙, ๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/la'ʔa/	"สอง"
/kaʔ/	"ปลา"
/sa'ʔaŋ/	"กระตูก"

/u/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [u^๖<] และ [u:๖] การปรากฏ
ของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[u^๖<] เสียงสระปิด-หลัง-ปากห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้ว จะต่ำกว่า
และหน้ากว่าสระหลักเสียงที่ ๘ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิด

[u:๖] เสียงสระปิด-หลัง-ปากห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะ
ต่ำกว่าและหน้ากว่าสระหลักเสียงที่ ๘ ปรากฏในพยางค์เปิด

หน่วยเสียงสระ /u/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ
/p t c k ʔ ph th ch kh b d m ŋ f s h w j pl
phr khr gr ʔm ʔn hm mbl/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ
/p t k ʔ m n ŋ h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๖, ๓๘ และ ๔๐ หน้า
๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๒๐, ๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/du/	"กรน"
/thup thiep/	"พบ"
/juh/	"ทำ"

/o/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๓ เสียง คือ [o<] [o:๖] และ [o^๖] การ
ปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๓ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไขดังนี้

[o <] เสียงสระกึ่งปิด-หลัง-ปากห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะหน้า
กว่าสระหลักเสียงที่ ๗ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิด ยกเว้นพยางค์ปิด
ที่มีพยัญชนะท้ายเป็น เสียงพยัญชนะ เพดานแข็ง

[o: <] เสียงสระกึ่งปิด-หลัง-ปากห่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่า
และหน้ากว่าสระหลักเสียงที่ ๗ ปรากฏในพยางค์เปิด

[oⁱ] เสียงสระเลื่อน ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระกึ่งปิด-หลัง-ปากห่อ [o <] แล้ว
เลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หน้าปากไม่ห่อ [i] ปรากฏในพยางค์ปิดที่มี
พยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะ เพดานแข็ง

หน่วยเสียงสระ /o/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้
คือ /p t c k ? ph th ch kh b d g m n ŋ s h w l
r j mb pl phl kl gl pr phr kr khr gr ?m ?n ?ŋ ?r ?j
hm hl mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p c k ? m ŋ
ŋ h/ (ดูตารางที่ ๒๙-๓๐, ๓๒-๓๔, ๓๗-๓๘ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๖-๒๑๙,
๒๒๑-๒๒๒, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/kro/	"นุ่น"
/to?/	"เนื้อ"
/pon/	"ยิง"

/o/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [o <] และ [o: <] การปรากฏ
ของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[o <] เสียงสระกึ่งเปิด-หลัง-ปากห่อ-สั้น เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่า
และหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๖ เล็กน้อย ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะ
ท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก หรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรกที่เส้นเสียง

[ว:˥˩] เสียงสระกึ่งเปิด-หลัง-ปากทื่อ-ยาว เมื่อเทียบกับสระหลักแล้วจะต่ำกว่า และหลังกว่าสระหลักเสียงที่ ๖ ปรากฏในพยางค์เปิด หรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิกหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรกที่ปุ่มเหงือก

หน่วยเสียงสระ /ɔ/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t k ʔ ph th kh b d j g m n ŋ s h l r mb pl kl pr kr ʔm ʔn ʔŋ ʔl ʔr hm hŋ hl mbl mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t k ʔ m n ŋ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๖ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/tɔ/	"รุ่ง"
/kɔt/	"หนาว"
/phon/	"ห้า"

จากการแจกแจงของหน่วยเสียงสระเดี่ยวในภาษาละเวือะบ้านอมพายที่บรรยายมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า หน่วยเสียงสระเดี่ยวที่มีการ ปรากฏ มากที่สุด คือ หน่วยเสียงสระ /o/ ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวที่มีการ ปรากฏ น้อยที่สุด คือหน่วยเสียงสระ /ə/

ข. หน่วยเสียงสระประสม

หน่วยเสียงสระประสมในภาษาละเวือะบ้านอมพายมีจำนวนทั้งหมด ๑๐ หน่วยเสียง เป็นหน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วน จำนวน ๔ หน่วยเสียง และหน่วยเสียงสระประสม ๓ ส่วน จำนวน ๑ หน่วยเสียง

๑. หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วน

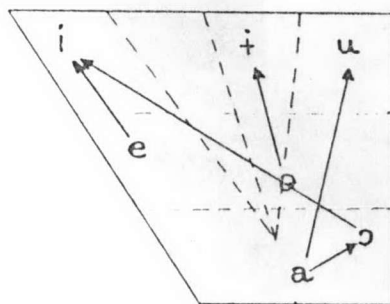
มีจำนวนทั้งหมด ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /ei ai ui ɔi əi io iə uə au/ ทั้ง ๔ หน่วยเสียงนี้สามารถแบ่งตามลักษณะการเลื่อนของเสียงในตอนท้าย ออกได้เป็น ๒ ประเภท คือสระเลื่อนเปลี่ยนระดับ และสระเลื่อนในระดับเดียวกัน

๑.๑. สระเลื่อนเปลี่ยนระดับ

หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วนในภาษาละเวือะบ้านอมพายที่มีสัทลักษณะ เป็นสระเลื่อนเปลี่ยนระดับมี ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /ei ai ci ɔi iə iə uə au/ ซึ่งยังสามารถแบ่งออกได้เป็นอีก ๒ ประเภทย่อย คือสระเลื่อนขึ้นและสระเลื่อนลง

๑.๑.๑ สระเลื่อนขึ้น

หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วนที่มีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อนขึ้น มี ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /ei ai ci ɔi au [a^u a^o]/ หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วน ทั้ง ๔ หน่วยเสียงมีสัทลักษณะดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๒๓ แผนภูมิแสดงสัทลักษณะของสระเลื่อนขึ้นในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

/ei/ : เสียงสระเลื่อน [eⁱ] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระกึ่งเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [e^v] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /ʔ b d m n s l r mb kl kr ʔn ʔl hl hr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p c m ɲ h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๐, ๓๒, ๓๔, ๓๗ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๖, ๒๑๘, ๒๒๑, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/hrei/	"บาง"
/leic/	"หมู"
/pəʔkreih/	"หญิงสาว"

/ai/ : เสียงสระเลื่อน [aⁱ] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [a[^] >] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t c k ʔ kh d j g m n ŋ s h w l r mb pl kl pr khr gr ʔm ʔn ʔŋ ʔl hm mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p c m ŋ h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๐, ๓๒, ๓๕, ๓๗ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๖, ๒๑๘, ๒๒๑, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/sə'ŋai/	"ไกล"
/raip/	"หญ้า"
/saiŋ/	"สูง"

/ɔi/ : เสียงสระเลื่อน [ɔⁱ] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระกึ่งเปิด-หลัง-ปากห่อ [ɔ^๕ >] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t k ʔ kh d g m h l r gl kr ʔm ʔl mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /c ŋ h/ (ดูตารางที่ ๒๔, ๓๒, ๓๗ และ ๔๐ หน้า ๒๑๓, ๒๑๖, ๒๒๑, ๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/sa'ʔɔi/	"เหม็น"
/kɔic/	"ร้อน"
/hɔiŋ/	"คุ่น เชื่อง"

/əɨ/ : เสียงสระเลื่อน [ə^ɨ] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [ə] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [ɨ] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /t k th g m n ŋ s h l r

mb kl khr ?m ?r hm mbl/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t k n ɲ/ (ดูตารางที่ ๓๐-๓๑, ๓๓, ๓๖ และ ๓๘ หน้า ๒๑๔,๒๑๕,๒๑๗,๒๒๐,๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/rəit/	"กล้า"
/mbəik/	"หัก"
/təiŋ/	"ต้ม"

/au/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [a^u] และ [a^o] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[a^u] เสียงสระเลื่อน ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ

[a^{^>}] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หลัง-ปากห่อ [u] ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกักที่ริมฝีปาก และเสียงพยัญชนะนาสิก ริมฝีปากและปุ่มเหงือก

[a^o] เสียงสระเลื่อน ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระเปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ

[a^{^>}] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-หลัง-ปากห่อ

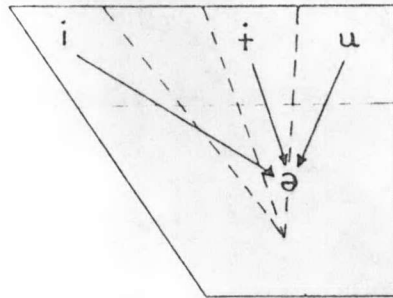
[ɔ] ปรากฏในพยางค์เปิด หรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก ปุ่มเหงือกและเพดานอ่อน เสียงพยัญชนะนาสิก เพดานอ่อนและเสียงพยัญชนะเสียดแทรก

หน่วยเสียงสระ /au/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้า ต่อไปนี้ คือ /p t c k ? ph ch d j g m n ɲ f s h l r mb pl kl gl pr kr gr ?m ?r hm hɲ hl mbl mbr/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t k ? m n ɲ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๖ และ ๓๘-๔๐ หน้า ๒๑๓-๒๑๕,๒๑๗-๒๒๐,๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

/kau/	"สิบ ลม"
/caup/	"สวม ใส"
/maus/	"จุก"

๑.๑.๒ สระเลื่อนลง

หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วนที่มีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อนลง มี ๓ หน่วยเสียง คือ /iə ðə uə/ สัทลักษณะและทิศทางการเลื่อนของสระเลื่อนลง ทั้ง ๓ หน่วยเสียงสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๒๔ แผนภูมิแสดงสัทลักษณะของสระเลื่อนลงในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

/iə/ หน่วยเสียงนี้มีเสียงย่อย ๒ เสียง คือ [i^əi] และ [i^ə] การปรากฏของเสียงย่อยทั้ง ๒ เป็นการแปรแบบมีเงื่อนไข ดังนี้

[i^əi] เสียงสระเลื่อน ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [ə] แล้วเลื่อนกลับไปหาเสียงสระปิด-หน้า-ปากห่อ [i] ปรากฏในพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะเพดานแข็ง

[i^๑] เสียงสระเลื่อน ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] แล้ว
เลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [e] ปรากฏในพยางค์เปิด
หรือพยางค์ปิดที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะอื่น ๆ

หน่วยเสียงสระ /iə/ สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้
คือ /p t c ʔ ph th ch kh d j ŋ s h w l r j mb phi
bl kl gl pr khr gr ʔm ʔŋ ʔl hŋ mbl/ และสามารถปรากฏหน้า
พยัญชนะท้ายต่อไปนี้คือ /p t c k ʔ m n ŋ s/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๔ หน้า
๒๑๓-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/mbiə/	"ส้ม"
/siəʔ/	"น้อย"
/phiəŋ/	"สีขาว"

/iə/: เสียงสระเลื่อน [i^๑] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [ɨ]
แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [e] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลัง
พยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /c ph th ch kh b d g m ŋ
f w l j mb khl phr ʔj mbl/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้
คือ /p t k ʔ m n ŋ s h/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๖ และ ๓๘-๔๐
หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๗-๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๔) ตัวอย่างเช่น

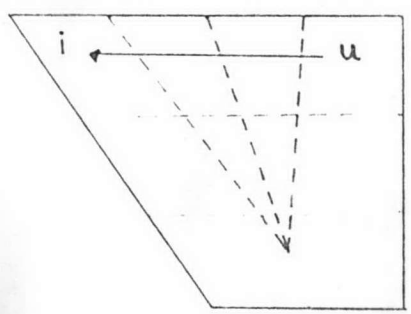
/phriə/	"มะพร้าว"
/diək/	"ทอด"
/phiəs/	"สว่าง"

/uə/ : เสียงสระเลื่อน [u^ə] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-หลัง-ปากทื่อ [u] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ทื่อ [ə] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t c k ʔ ph th ch kh b d g m n ɲ ŋ s l r j mb phi gl ʔn ʔŋ ʔj hl mbl/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้ายต่อไปนี้ คือ /p t k ʔ n ŋ s/ (ดูตารางที่ ๒๔-๓๑, ๓๓-๓๔, ๓๖ และ ๓๘-๓๙ หน้า ๒๑๓-๒๑๕, ๒๑๗-๒๑๘, ๒๒๐, ๒๒๒-๒๒๓) ตัวอย่างเช่น

/rə'juə/	"ชะณ"
/suək/	"ซู"
/quəs/	"ราคา"

๑.๒ สระเลื่อนในระดับเดียวกัน

หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วนในภาษาละเวอะบ้านอมพายที่มีสัทลักษณะเป็นสระเลื่อนในระดับเดียวกันมี ๑ หน่วยเสียง คือ /ul/ เป็นสระเลื่อนจากสระปิด หลัง ไปยังสระเปิด หน้า ดังแสดงสัทลักษณะไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

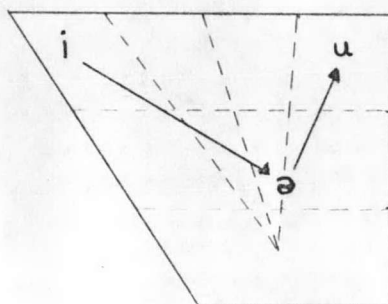
ภาพที่ ๒๔ แผนภูมิแสดงสัทลักษณะของสระเลื่อนในระดับเดียวกันในภาษาละเวอะบ้านอมพาย

/ui/ : เสียงสระเลื่อน [uⁱ] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-หลัง-ปากห่อ [u^๕] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p ph th kh b g ʔ/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะท้าย /c/ ได้ (ดูตารางที่ ๒๔ และ ๓๒ หน้า ๒๑๓, ๒๑๖ ตัวอย่างเช่น

/phui/	"คน (น.)"
/phuic/	"ยอดไม้"
/ʔhuic/	"เมา"

๒. หน่วยเสียงสระประสม ๓ ส่วน

หน่วยเสียงสระประสม ๓ ส่วนในภาษาละเวือะบ้านอมพายมี ๑ หน่วยเสียง คือ /ieu/ ซึ่งมีสัทลักษณะ เป็นสระเลื่อนเปลี่ยนระดับ ดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ ๒๖ แผนภูมิแสดงสัทลักษณะของหน่วยเสียงสระประสม ๓ ส่วนในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

/ieu/ : เสียงสระเลื่อน [i^{əu}] ซึ่งเริ่มต้นที่เสียงสระปิด-หน้า-ปากไม่ห่อ [i] แล้วเลื่อนไปหาเสียงสระกึ่งเปิด-กลาง-ปากไม่ห่อ [ə] แล้วเลื่อนต่อไปหาเสียงสระปิด-หลัง-ปากห่อ [u] หน่วยเสียงนี้สามารถปรากฏหลังพยัญชนะต้นเดี่ยว และควบกล้ำต่อไปนี้ คือ /p t c ʔ ph d n ŋ h l r ʔm hm hn/ และสามารถปรากฏหน้าพยัญชนะ

ท้ายต่อไปนี้ คือ /p m / (ดูตารางที่ ๒๙-๓๐ และ ๓๕ หน้า ๒๑๓-๒๑๔, ๒๑๕
ตัวอย่างเช่น

/piəu/	"ป็น"
/riəup/	"แห"
/diəum/	"แช"

เมื่อพิจารณาการแจกแจงของหน่วยเสียงสระประสมในภาษาละเวือะบ้านอมพายทั้ง
๑๐ หน่วยเสียง ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว พบว่า หน่วยเสียงสระประสมที่มีการปรากฏ มากที่สุด
คือ หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วน /au/ ส่วนหน่วยเสียงสระประสมที่มีการปรากฏ น้อยที่สุด
คือ หน่วยเสียงสระประสม ๒ ส่วน /ui/

๔.๕ การแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในภาษาละเวือะบ้านอมพาย

การแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในภาษาละเวือะบ้านอมพาย
สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ แบบตามประเภทของพยางค์ คือ การแจกแจงในพยางค์รองและ
การแจกแจงในพยางค์หลัก

ก. การแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในพยางค์รอง
หน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระ ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวถึงมาแล้ว (ดูรายละเอียด
เรื่องโครงสร้างพยางค์รอง หน้า ๑๖๔) มีการแจกแจงดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้เป็น

-v(c) c-	-i	-ə	-a	-im	-əm	-am	-in	-ən	-an	-iŋ	-əŋ	-aŋ
	p-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
t-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
k-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+
ʔ-	-	+	+	-	-	+	-	-	+	-	-	+
m-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
s-	-	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-
l-	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-
r-	-	+	+	-	+	-	-	+	-	-	+	-

ตารางที่ ๒๘ แสดงการแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระ
ของภาษาละเวือะบ้านอมพายในพยางค์รอง

ข. การแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะและหน่วยเสียงสระในพยางค์หลัก
พยัญชนะและหน่วยเสียงสระในพยางค์หลักสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

(การเรียงลำดับของตารางจะเรียงตามพยัญชนะท้าย ดังนี้/∅ p t c k ?

m n ŋ s h/)

ตารางที่ ๓๘ แสดงการแจกแจงของหน่วยเสียงพยัญชนะ พยัญชนะควบกล้ำ และหน่วยเสียงสระ
ของภาษาละเวอะบ้านอมพวย ในพยางค์เปิดที่มีหน่วยเสียง /ŋ/ เป็นพยัญชนะท้าย

	ig	eg	ɛŋ	tŋ	oŋ	an	uŋ	oŋ	ɔŋ	eiŋ	aiŋ	uiŋ	ɔiŋ	ieuŋ	ɔoŋ	auŋ	ieuŋ
p						■		■					■				
t						■		■					■				
c		■														■	
k						■											■
ɿ						■		■					■				
ph						■		■					■				
th						■		■					■				
ch				■											■		
kh						■		■					■				
b						■		■					■				
d						■		■					■				
ʒ						■		■					■				
g						■		■					■				
m						■		■					■				
n				■				■					■				
ŋ						■		■					■				
ŋ						■		■					■				
f						■		■					■				
s						■		■					■				
h					■			■					■				■
w					■			■					■				■
l					■			■					■				■
r					■			■					■				■
ʃ						■		■					■				■
mb						■		■					■				■
pl						■		■					■				■
phl						■		■					■				■
bl						■		■					■				■
kl						■		■					■				■
khl						■		■					■				■
gl						■		■					■				■
pr						■		■					■				■
phr						■		■					■				■
kr						■		■					■				■
khr						■		■					■				■
ar						■		■					■				■
ɿm						■		■					■				■
ɿn						■		■					■				■
ɿŋ						■		■					■				■
ɿŋ						■		■					■				■
ɿl						■		■					■				■
ɿr						■		■					■				■
ɿj			■					■					■				■
hm			■					■					■				■
hn						■		■					■				■
hn						■		■					■				■
hn						■		■					■				■
hl						■		■					■				■
hr						■		■					■				■
mb						■		■					■				■
mbr						■		■					■				■

๔.๖ ข้อสังเกตเกี่ยวกับระดับเสียงสูง-ต่ำของคำหรือพยางค์

คำในภาษาละเวือะบ้านอมพายมีระดับเสียงสูง-ต่ำแตกต่างกัน ๔ ลักษณะ คือ กลาง-ระดับ สูง-ขึ้น กลาง-ตก และกลาง-ขึ้น ระดับเสียงทั้ง ๔ ลักษณะจะปรากฏในพยางค์แบบต่าง ๆ กันดังนี้

ก. เสียงกลาง-ระดับ [๒] จะปรากฏในพยางค์เปิด หรือพยางค์ปิดที่มีสระเป็นเสียงสระเดี่ยว หรือเสียงสระเสื่อน [i^๐ i^๑ u^๐] และมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิก ตัวอย่างเช่น

/mau/	"เงิน"	[ma ^๐ ๒]
/mbip/	"โคลน"	[^m bi:ːv>๒๒]
/kuən/	"จุก"	[ku ^๐ n๒]

ข. เสียงสูง-ขึ้น [๓] จะปรากฏในพยางค์ปิดที่มีสระเป็นเสียงสระเดี่ยวหรือเสียงสระเสื่อน [i^๐ i^๑ u^๐] และมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะกัก หรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ตัวอย่างเช่น

/kap/	"คาง"	[ka [^] >p ^๓ ๓]
/ʔiəwt/	"พง"	[ʔiəw ^v >t ^๓ ๓]
/phɨəs/	"สว่าง"	[p ^h i ^๑ s ๓]

ค. เสียงกลาง-ตก [๔] จะปรากฏในพยางค์ปิดที่มีสระเป็นเสียงสระเสื่อน [e^๑ a^๑ o^๑ ɔ^๑ ɔ^๑ a^๑ a^๑ i^๑i^๑ i^๑u^๑] และมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงพยัญชนะนาสิก ตัวอย่างเช่น

/pon/	"ยิง"	[po ^๑ n๒]
/həɨn/	"มาก"	[hə ^๑ n๒]
/ʔiəum/	"เค็ม"	[ʔi ^๑ u ^๑ m๒]

ง. เสียงกลาง-ขึ้น [H] จะปรากฏในพยางค์ปิดที่มีสระเป็นเสียงสระเลื่อน
 [eⁱ aⁱ uⁱ oⁱ ɔⁱ əⁱ a^u a^ɔ | əⁱ i^{əu}] และมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียง
 พยัญชนะกักหรือเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ตัวอย่างเช่น

/hoc/	"เสร็จ"	[ho ⁱ ʔ H]
/hauk/	"ขึ้น ผม"	[ha ^ɔ k' H]
/roih/	"เลือก"	[ro ⁱ h H]

เมื่อพิจารณาสัทลักษณะและการแจกแจงของระดับเสียงทั้ง ๔ ลักษณะในภาษา
 ละเวือะบ้านอมพายแล้ว พบว่ามีลักษณะเหมือนกันกับระดับเสียงในภาษาละเวือะบ้านป่าแม่
 และบ้านช่างหม้อทุกประการทั้งสัทลักษณะและการปรากฏซึ่งสามารถทำนายได้จากพยางค์
 ล้วนหลัง